

Mai multe organizații neguvernamentale solicită Parlamentului să urgenteze procedurile de modificare a legislației electorale în strictă conformitate cu adresele Curții Constituționale și recomandările misiunilor locale și internaționale de observare a alegerilor

Solicităm Parlamentului să urgenteze procedurile de modificare a legislației electorale în strictă conformitate cu adresele Curții Constituționale și recomandările misiunilor locale și internaționale de observare a alegerilor.

Problemele reale și urgente din sistemul electoral au fost semnalate în hotărârea Curții Constituționale din 13 decembrie 2016 (validarea alegerilor prezidențiale) și recomandările misiunilor locale și internaționale de observare a alegerilor din 2014, 2015 și 2016. Acestea includ, dar nu se limitează la, finanțarea partidelor, modul de examinare a contestațiilor privind organizarea și desfășurarea alegerilor, mecanismul de votare în străinătate (votul diasporei), reflectarea campaniei electorale în mass-media, implicarea cultelor religioase în procesul electoral, asigurarea drepturilor electorale ale persoanelor cu dizabilități și asigurarea oportunităților

egale pentru concurenții electorali. La 2 februarie 2017, 18 organizații non-guvernamentale au solicitat Președintelui Parlamentului crearea unui grup de lucru pentru modificarea cadrului legal conform adreselor Curții Constituționale și recomandărilor misiunilor de observare a alegerilor. Grupul de lucru nu a fost creat nici până azi, în schimb a fost înregistrat un proiect de lege care bulversează sistemul electoral dar nu răspunde în mod adecvat la nicio problemă reală (proiectul de lege nr. 60, care prevede schimbarea modului de alegere a deputaților în Parlament și anume propune alegerea celor 101 deputați în circumscripții uninominale și nu în baza listelor de partid, cum este la moment).

La dezbaterile din 31 martie 2017, mai mulți reprezentanți ai societății civile au semnalat problemele fundamentale și lipsa oportunității modificării sistemului electoral până nu sunt soluționate problemele urgente din legislația electorală. A fost solicitată retragerea proiectului nr. 60 și focusarea pe modificările urgente. Conform celor mai bune practici europene, pentru a evita orice dubii de oportunism și favoritism a partidelor de la guvernare, sistemul electoral nu poate fi schimbat pentru următorul scrutin. Din acest motiv, am propus discutarea oportunității modificării sistemului electoral doar după efectuarea unor analize de rigoare, cu orientarea pentru alegerile parlamentare din 2022.

Cu regret, nu există o claritate din partea organizatorilor acestor dezbateri dacă opiniile și argumentele prezentate au fost luate în considerație de autori, în special având în vedere că astăzi vor continua dezbaterile pe aspecte tehnice ale proiectului de lege nr. 60 și ei refuză să discute despre problemele urgente din domeniul electoral. Mai mult decât atât, unele surse mass-media afiliate inițiatorilor proiectului de lege au prezentat intervențiile colegilor din societate civilă de la dezbaterile din 31 martie 2017 de o manieră distorsionată și incompletă, manipulând în continuare opinia publică.

În acest context, reiterăm deschiderea de a colabora cu Parlamentul la îmbunătățirea legislației electorale și solicităm respectuos:

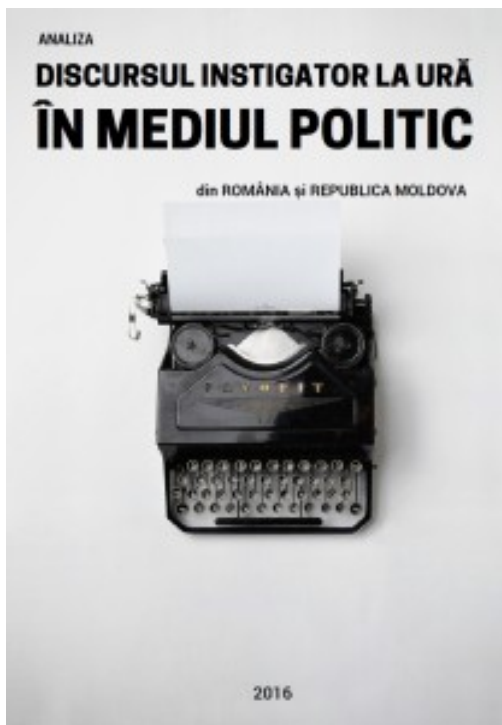
1. Parlamentului Republicii Moldova – crearea urgentă a unui grup de lucru pentru modificarea Codului Electoral și a legislației electorale în conformitate cu adresele Curții Constituționale și a recomandărilor misiunilor locale și internaționale de observare a alegerilor din 2014, 2015 și 2016;
2. Autorilor proiectului de lege nr. 60 – retragerea proiectului de lege nr. 60. Iar în cazul în care se insistă pe modificarea sistemului electoral, inițierea unor dezbateri complexe cu efectuarea studiilor și analizelor de rigoare, cu implicarea experților credibili, independenți și echidistanți, care să fundamenteze necesitatea reformei sistemului electoral în baza unui model optim pentru sistemul de drept și regimul politic al Republicii Moldova. Un nou sistem de alegere a Parlamentului poate fi aplicat doar pentru alegerile din 2022;
3. Instituțiilor mass-media – respectarea normelor deontologice de jurnalism și reflectarea corectă și echidistantă a dezbaterilor legate de modificarea legislației electorale.

Semnatar:

1. A.O. Comunitatea "WatchDog.MD"
2. Asociația Presei Independente (API)
3. Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare (CPD)
4. Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM)
5. Centrul de Politici și Reforme (CPR)
6. Institutul de Politici Publice (IPP)
7. Promo-LEX
8. Transparency International – Moldova

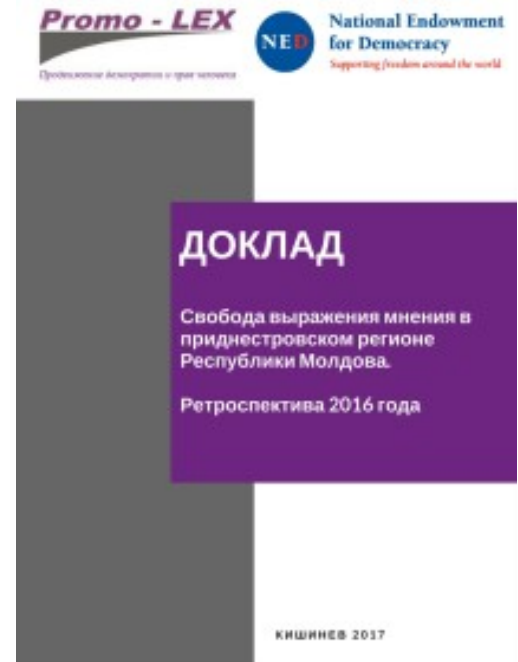
Analiză "Discursul Instigator la Ură în mediul politic din România și Republica Moldova"

Raport – Libertatea de exprimare în regiunea transnistreană a Republicii

Moldova. Retrospectiva anului 2016

Studiu – Practica judiciară de examinare a infracțiunilor și contravențiilor privind circuitul ilegal de droguri fără scop de înstrăinare

---

Răspunsul organizațiilor societății civile, semnatare a Apelului Public din 7

martie 2017, Președintelui Parlamentului

Domnului Andrian Candu,
Președinte al Parlamentului RM

Stimate dle Președinte al Parlamentului,

În legătură cu reacția publică la care ați stăruit ca răspuns la [Apelul Public din 7 martie 2017](#), semnat de 18 organizații neguvernamentale, ținem să facem următoarele precizări:

Din start suntem nevoiți să atragem atenția că organizațiile neguvernamentale semnatare nu au susținut că boicotează lucrările forului legislativ menite să contribuie la îmbunătățirea cadrului legal în domeniul electoral. De fapt, Grupul de lucru la care am consimțit să lucrăm prin [solicitarea noastră transmisă Parlamentului la 2 februarie 2017](#) și în cadrul căruia am desemnat experți din sectorul neguvernamental avea un alt scop, decât cel care vizează reforma sistemului electoral.

În acest sens, ținem să reiterăm poziția noastră că suntem gata să lucrăm la modificarea legislației electorale prin prisma Hotărârilor Curții Constituționale și a rapoartelor Misiunilor naționale și internaționale de monitorizare a alegerilor urmare a scrutinelor electorale precedente. În acest context, având în vedere că modificarea modului de alegere a Parlamentului nu rezultă din aceste acte, nu suntem în măsură să discutăm pe marginea unei asemenea inițiative.

Totodată, considerăm că necesitatea reformei sistemului de alegere a Parlamentului poate fi lansată doar după înlăturarea în mod prioritar a curențelor la care a fost atrasă atenția Parlamentului de către Curtea Constituțională și Misiunile de monitorizare a alegerilor precedente. Mai mult, în opinia noastră orice inițiativă de modificare sistemului electoral

necesită întâi de toate o analiză independentă complexă a sistemului existent, care să constate (1) necesitatea acestei reforme și (2) soluțiile alternative propuse cu argumente fundamentate pro și contra.

Or, perioada rămasă până la următoarele alegeri Parlamentare ordinare nu poate fi suficientă pentru a asigura un proces adecvat, corect, inclusiv, fundamentat și complex de evaluare a necesităților unei reforme electorale, discutării în spațiul public a avantajelor și dezavantajelor a eventualelor soluții alternative propuse și ulterior a promovării acelei soluții care a întrunit un consens larg național. Altfel, orice inițiativă care promovează o soluție predefinită, riscă să creeze noi riscuri la implementare și să reducă la minim legitimitatea unui proces de reformă în contextul angajamentelor internaționale ale Republicii Moldova de a asigura respectarea și punerea în aplicare a principiilor fundamentale democratice și ale statului de drept.

În cazul în care un proiect privind modificarea sistemului electoral va fi înregistrat la Parlament, ne rezervăm dreptul de a participa la eventualele dezbateri publice însă nu ne putem implica în procesul de elaborare a proiectului de lege corespunzător fiindcă promovează o soluție deja predefinită.

[PDF](#)

**Ghid | Cunoaște-ți
drepturile! Fii protejată!**

**Opinia ICNL cu privire la
proiectul de lege nr. 161
pentru modificarea și**

completarea legislative Brother")

unor (Legea „Big acte

Centrul Internațional de Drept Neocomercial
1125 15th Street NW, Suite 420
Washington, DC 20004
Contact: Zach Lampert, Consultant juridic
dlampert@icnl.org

În luna martie 2018, Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova a prezentat proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, care vizează comportamentul online criminalizând anumite acțiuni și activități autorităților guvernamentale ale căror implementare de control și cenzură. Proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative în continuare: "Teorém de lege" a fost aprobat de către Guvernul Republicii Moldova și Senatul Parlamentului pentru examinare și adoptare.

Proiectul de lege analizează modificarea a opt legi:¹ (1) Legea privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova; (2) Codul Penal al Republicii Moldova; (3) Codul de Procedură Penală al Republicii Moldova; (4) Legea cu privire la exercitarea profesională de medic; (5) Legea comunicațiilor electronice; (6) Codul Constituțional; (7) Legea privind paravena și combaterea criminalității informatice; și (8) Legea privind activitatea specială de investigații.

La solicitarea partenerilor locali, ICNL a elaborat o prezentare generală a posibilităților implicite pentru libertatea de expresie și dreptul la viața privată, în cazul în care modificările propuse în proiectul de lege vor fi adoptate în forma lor actuală. Prezentarea este examinată în contextul standardelor internaționale și a bunelor practici existente. ICNL este dispus să continue să lucreze în colaborare cu Proiectul de lege și să acorde asistență tehnică factorilor de interes pentru a asigura prevenirea apăsătorilor informaționale de către flic și aduce în discuție drepturile și libertățile fundamentale.

ICNL este îngrijorat de faptul că Proiectul de lege conține prevederi care ar putea avea drept efect reducerea "spațiului de libertate" în ceea ce privește libertatea de expresie și dreptul la viața privată, în forma sa actuală. Proiectul de lege încălță standardul internațional și garantează aceste drepturi fundamentale. Principalele preocupări sunt următoarele:

- Motive vagi pentru blocarea paginilor web. Modificările permit autorităților să blocheze accesul la paginile web din motive vagi, inclusiv în cazul în care aceste pagini web conțin "abuzuri" or de propagandă etnică sau terorismului, indiferent în ce limbă sunt discutate religioasă, etnică sau religioasă. În schimb, nu există niciun mecanism de apel sau de revizuire.

¹ Există îngrijorări referitoare la faptul că unele dintre modificările în flic introduse, deoarece ele afectează aspecte diferite și în parte și afectează în moduri diferite libertățile și spațiul de libertate.

The International Center for Not-For-Profit Law
1125 15th Street NW, Suite 420
Washington, DC 20004
Contact: Zach Lampert, Legal Advisor
dlampert@icnl.org

In March 2018, the Republic of Moldova's Ministry of Internal Affairs presented the Draft Law for Amending and Completing Some Legislative Acts, which addresses online behavior by criminalizing certain actions and providing government authorities with additional surveillance and investigatory powers. This Draft Law (Amendments) were approved by the Government of the Republic of Moldova and submitted to the Moldovan Parliament for review and examination.

The Amendments seek to amend eight laws: (1) the Law on the Intelligence Service of the Republic of Moldova; (2) the Criminal Code of the Republic of Moldova; (3) the Criminal Procedure Code of the Republic of Moldova; (4) the Law on Performing the Professions of Medical Doctor; (5) the Law on Electronic Communications; (6) the Code for Controversies; (7) the Law on Preventing and Fighting Against Computer Crimes; and (8) the Law on Special Investigative Activity.

At the request of local partners, ICNL has developed an overview of the possible implications to the freedom of expression and right to privacy, should the proposed Amendments be adopted in the current form. The issues are reviewed against the backdrop of international standards and existing good practices. ICNL may continue to follow further developments with the Amendments and provide technical assistance to the stakeholders to ensure that illegal acts online are prevented without restrictions to the fundamental freedoms and rights.

ICNL is concerned that the Amendments contain provisions that may potentially have a chilling effect on the freedom of expression and right to privacy. As drafted, the Amendments violate international standards guaranteeing these fundamental rights. Key concerns include the following:

- Vague Grounds to Block Websites. The Amendments permit authorities to block access to websites for vague reasons, including if such websites contain "information propagating war or terrorism, calls to hate or national, racial or religious discrimination, to hostility and violence, containing or distributing instructions on how to commit crimes."² Vague language such as this may invite arbitrary and subjective application.

¹ There is some concern with the way these multiple amendments to the laws were introduced, as they address various issues and might be used for subjective interpretation in certain instances.

² Amendments, Article 5(2)(g) – Amendments to the Code for Controversies, Article 147 and Article 15(6) – Amendment to the Law on Preventing and Fighting Against Computer Crimes, Article 7(1)(d).

APELUL PUBLIC AL ORGANIZAȚIILOR SEMNATARE cu privire la necesitatea creării unui Grup de lucru responsabil de elaborarea

propunerilor de modificare a Codului electoral și a legislației conexe

Data: 02 februarie 2017

Adresată: Președintelui Parlamentului Republicii Moldova;
Președinților Frațiunilor parlamentare; deputaților
Parlamentului Republicii Moldova

Subiectul: privind necesitatea creării unui Grup de lucru
responsabil de elaborarea propunerilor de modificare a Codului
electoral și a legislației conexe

Persoană de contact: Pavel Postica, director de program,
Asociația Promo-LEX, telefon: 069165154,
E-mail: postica_pavel@yahoo.com

Domnului Andrian Candu

Președinte al Parlamentului Republicii Moldova

Doamnei Zinaida Greceanîi

Președinta Frațiunii Partidului Socialiștilor din Republica
Moldova

Domnului Marian Lupu

Președintele Frațiunii Partidului Democrat din Moldova

Domnului Mihai Ghimpu

Președintele Frațiunii Partidului Liberal

Domnului Tudor Deliu

Președintele Frațiunii Partidului Liberal Democrat din
Moldova

Doamnei Inna Șupac

Președinta Frațiunii Partidului Comuniștilor din Republica
Moldova

Deputaților Parlamentului Republicii Moldova

Alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, prin evenimentele desfășurate atât în perioada electorală, cât și în ziua alegerilor, au demonstrat necesitatea revizuirii cadrului legal în vederea eficientizării și democratizării procedurilor electorale, fapt confirmat și în concluziile Misiunii de Observare a Alegerilor desfășurată de Asociația Promo-LEX, dar și a Misiunilor internaționale de Observare.

Asociația Promo-LEX, prin Misiunile de Observare a Alegerilor (MOA) prezidențiale din 2016, locale din 2015 și parlamentare din 2014, a monitorizat procesul electoral și a prezentat rapoarte intermediare, în care a reflectat observații ce țin de: cadrul legal, activitatea organelor electorale, implicarea administrației publice, comportamentul concurenților electorali, utilizarea resurselor administrative și situații care pot fi calificate drept corupere a alegătorilor, transportarea organizată a alegătorilor, deficiențe ale listelor electorale și exercitarea defectuoasă a votului peste hotarele țării, carențe în [finanțarea campaniei electorale și a partidelor politice](#), discursul violent, denigrator și implicarea cultelor în campania electorală etc. Constatările și recomandările principale au fost generalizate și expuse în cadrul [Raportului final al MOA Promo-LEX](#), prezentat public în data de 26 ianuarie 2017 în cadrul Mesei rotunde „Radiografia și evaluarea alegerilor directe ale Președintelui Republicii Moldova din 30 octombrie 2016. Concluzii post-electorale.” În total, MOA Promo-LEX a formulat 40 de recomandări adresate Parlamentului Republicii Moldova ce vizează modificarea Codului electoral și a legislației conexe. Alte 43 de sugestii sunt adresate celorlalte părți implicate în procesul electoral (Comisia Electorală Centrală, concurenți electorali, organele de drept etc.).

În același context, asociațiile CJI și API – au monitorizat comportamentul presei în alegeri și au constatat atât abateri de la prevederile legale ce țin de reflectarea campaniilor electorale, cât și ineficiența CCA în procesul de reglementare

a activității radiodifuzorilor.

Concomitent, Misiunile Internaționale de Observare Alegerilor, în special OSCE/BIDD0 și Rețeaua Europeană de Organizații de Monitorizare a Alegerilor (ENEMO), în rapoartele prezentate, au subliniat carențe semnificative legate de procesul electoral, inclusiv prevederi ambigue privind înregistrarea concurenților electorali, credibilitatea scăzută a Consiliului Coordonator al Audiovizualului, deficiențe ce țin de monitorizarea finanțării campaniei electorale, pluralismul mass-media și diversitatea opiniilor, carențe în administrarea procesului electoral, aspecte problematice în soluționarea disputelor electorale, participarea scăzută a femeilor în listele de candidați, prevederi nejustificate și diferențiate față de candidații independenți, negarea nejustificată a drepturilor electorale ale persoanelor cu dizabilități, persoanelor în etate, militarilor în termen.

Totodată, facem referință și la [Hotărârea Curții Constituționale nr. 34 din 13 decembrie 2016](#) prin care s-au confirmat rezultatele alegerilor și a fost validat mandatul Președintelui Republicii Moldova. Curtea Constituțională a atras atenția la anumite deficiențe ale scrutinului și în premieră a emis în adresa Parlamentului 6 Adrese. Curtea Constituțională a atras atenția la deficiențe ale legislației în partea ce ține de:

- examinarea contestațiilor privind organizarea și desfășurarea alegerilor;
- mecanismul de votare în străinătate și introducerea unor criterii suplimentare referitoare la stabilirea numărului buletinelor de vot și a distribuției lor geografice peste hotare, inclusiv asigurarea secțiilor de votare de peste hotare cu o cantitate de rezervă de buletine de vot;
- incriminarea coruperii alegătorilor în cadrul alegerilor prezidențiale;
- reglementarea unor mecanisme care ar permite

sanționarea promptă și imediată, inclusiv în ordine penală, pentru orice tentativă de implicare a cultelor religioase în campaniile electorale;

- instituirea unor instrumente eficiente, care ar permite autorităților responsabile aplicarea unor sancțiuni disuasive și cu executare imediată, cum ar fi suspendarea dreptului de emisie pentru întreaga perioadă a campaniei electorale pentru acele instituții media care încalcă obligația de imparțialitate în perioada electorală.

Atragem atenția că, în conformitate cu art. 28¹ din Legea cu privire la Curtea Constituțională, observațiile (constatările) Curții Constituționale privind lacunele (omisiunile) reglementărilor normative, datorate nerealizării unor prevederi constituționale, indicate în adresă, urmează să fie examinate de instanța vizată, care în termen de cel mult 3 luni, va informa Curtea Constituțională despre rezultatele examinării. Respectiv, data limită de informare a Curții Constituționale este 13 martie 2017.

Amintim, că în temeiul art. 15 și 16 din Legea cu privire la actele legislative, Parlamentul este în drept de a forma Grupuri de lucru în vederea elaborării de proiecte de acte legislative, cu implicarea experților și specialiștilor în materie. De asemenea, art. 6 al Regulamentului Parlamentului Republicii Moldova stabilește că fracțiunile parlamentare au dreptul să facă propuneri pentru formarea grupurilor de lucru și de experți pe diverse domenii de activitate.

În contextul celor expuse, **organizațiile semnatare consideră imperioasă necesitatea constituirii de către Parlament a unui Grup de lucru, responsabil de elaborarea propunerilor de modificare a Codului electoral și a legislației conexe, potrivit Adreselor Curții Constituționale, precum și a recomandărilor MOA locale și internaționale, cu reprezentarea echilibrată a deputaților Parlamentului Republicii Moldova,**

reprezentanților Comisiei Electorale Centrale, ai partidelor politice extraparlamentare și ai organizațiilor societății civile.

În temeiul celor expuse, organizațiile semnatare solicită Parlamentului Republicii Moldova:

1. Constituirea Grupului de lucru (februarie 2017);
2. Elaborarea proiectelor de lege privind modificarea Codului electoral și a legislației conexe (februarie – martie 2017);
3. Dezbateră și discutarea publică a proiectului (aprilie – mai 2017);
4. Avizarea propunerilor de modificare de către instituțiile internaționale, și anume Comisia de la Veneția și OSCE/ODIHR (mai-iulie 2017);
5. Aprobarea modificărilor Codului electoral și a legislației conexe de către Parlamentul Republicii Moldova (septembrie-octombrie 2017).

Organizații semnatare:

1. Asociația Promo-LEX
2. Fundația Est Europeană
3. Institutul pentru Politici și Reforme Europene (IPRE)
4. Centrul de Investigații Jurnalistice (CIJ)
5. Terra 1530
6. Centrul pentru Jurnalism Independent (CJI)
7. Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM)
8. Asociația pentru Democrație Participativă (ADEPT)
9. Alianța Studenților din Moldova
10. Transparency International – Moldova
11. Asociația Femeilor pentru Protecția Mediului și Dezvoltarea Durabilă
12. Asociația Presei Independente (API)
13. Institutul de Politici Publice (IPP)
14. Fundația pentru Dezvoltare din Republica Moldova
15. Mișcarea Ecologistă din Moldova

16. Uniunea organizațiilor invalizilor din Republica Moldova
17. Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale „Viitorul” (IDIS Viitorul)
18. Centrul de Resurse pentru Drepturile Omului (CReDO)

[PDF](#)

Alternative report to the UN CESCR Committee on Moldova's third Periodic report regarding the implementation of the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights

---

RAPORT FINAL Misiunea de observare a alegerilor pentru

funcția de Președinte al Republicii Moldova din 30 octombrie 2016

